

Een ‘klassieker’ herdenken

De Gulden Regel

Gelovig of niet, veel mensen in de Westerse wereld lijken het erover eens dat de invloed van het Christelijk geloof op onze samenleving, en op onze manier van denken, overwegend positief is geweest. Morele waarden als respect voor het leven, respect voor andermans fysieke integriteit, en respect voor andermans rechtmatig verworven bezit, worden als vanzelfsprekend beschouwd – en zo hoort het ook. En de link die de meesten leggen tussen deze morele waarden en het Christendom, is de boodschap van Jezus’ liefde die doorgaans als volgt wordt samengevat : *“Behandel anderen zoals je zelf ook behandeld wilt worden.”* Een eenvoudige, maar waardevolle boodschap die als basis kan dienen om als een goed mens te leven. Gemakkelijk om te begrijpen, gemakkelijk om te onthouden, en gemakkelijk om door te geven aan onze volgende generaties. Kortom, een klassieker waar niks op aan te merken valt, toch? Juist, dat dacht ik dus ook ...

... tot ik kennis maakte met de campagne “Het is gauw gebeurd” van de Vlaamse overheid. Voor wie dit niet kent : het gaat over bewustmaking rond, en bestrijding van discriminatie op de werkvloer. Wie de website bezoekt, vindt daar een brok juridische toelichting over wat discriminatie precies betekent, een opsomming van de verschillende (mogelijke) gronden van discriminatie, praktijkvoorbeelden, contactgegevens van diverse meldpunten enz. Maar het belangrijkste is nog wel de toelichting waarom deze campagne werd opgestart :

“Discriminatie op het werk zit soms in een klein hoekje. [Het] verschijnt in vele vormen, maar in elk van hen vindt het een oorsprong in een ongevoeligheid of een gebrek aan inlevingsvermogen in andere mensen. Een ongepaste opmerking, een niet-zo-grappig grapje, ... Zoiets lijkt misschien onschuldig, maar het is vaak heel pijnlijk voor wie dit moet aanhoren.” En Vlaams minister van Werk Philippe Muylers voegt eraan toe : *“We zijn ons vaak onvoldoende bewust van de gevolgen van onze woorden en daden op andere mensen.”*

Ironisch genoeg werd deze campagne gelanceerd vlak vóór de hele #MeToo-polemiek losbarstte. En toen gebeurde er iets gekks. Ineens begreep ik dat die gulden leefregel, die ‘klassieker’ waarover ik het hierboven had, eigenlijk geen correcte weergave van de essentie is. *“Behandel anderen zoals je zelf behandeld wilt worden”*? Nee, dat lijkt me niet juist – of, beter gezegd, niet volledig. Want als je de boodschap echt wilt begrijpen, maak er dan misschien beter van : *“Behandel anderen zoals je zelf ook behandeld zou willen worden als jij in hun plaats was.”*

Een enorme uitdaging

Weten wat je zelf (niet) wilt, is doorgaans gemakkelijk genoeg. Je kent jezelf al je hele leven, dus vaak hoeft je er niet eens meer bij stil te staan. Maar weten hoe iemand anders bekeken, benaderd en behandeld wil worden? Dat is een uitdaging die zoveel groter en moeilijker is dan de boodschap die we intussen stilaan gewend waren. Het gaat immers niet louter om een vorm van beleefdheid, of zelfs niet om een open blik en een oprechte interesse voor wat een ander je te vertellen heeft. Het veronderstelt dat je de ander écht leert kennen, door te trachten om te kijken door de ogen van de ander. Het veronderstelt een mate van inlevingsvermogen waarbij je jezelf – met alle inzichten en ervaringen die je in de loop van je eigen leven verworven hebt – volledig opzij zet. Dit betekent niet enkel dat je tijdelijk “vergeet” wat je zelf weet. Het gaat zelfs nog een stap verder : proberen te begrijpen wat je zelf niet beleefd en geleefd hebt.

Dit is niet zomaar een moeilijke opgave. Het is een aan de onmogelijkheid grenzende opgave. Is het überhaupt mogelijk om niet te denken als jezelf, om niet beïnvloed te zijn door wat je zelf hebt meegemaakt, om te kijken door andere dan je eigen ogen? En toch is dat de uitdaging die ons geloof ons oplegt. Als Jezus ons opdraagt dat wij moeten zijn als een kind, dan is het volgens mij dát wat Hij bedoelt. De blik van een kind is nog niet gekleurd door een leven van positieve en negatieve ervaringen, is nog niet vertroebeld door ideeën en vooroordelen. De geest van een kind zit nog niet vastgeroest, maar kan nog alle kanten op groeien. De geest van een kind heeft nog zoveel ruimte om onbevangen te leren en te begrijpen. Een schitterend vertrekpunt voor een poging om door de blik van een ander te kijken, maar één dat wij vaak allang verleerd en vergeten zijn.

De Vastenperiode is wellicht een goed moment om ons hiervan bewust te zijn. Het juiste moment om ons niet langer op te sluiten in onszelf, in wat wij reeds kennen en waarmee wij ons vertrouwd en veilig voelen, maar om de deuren van onze geest opnieuw wijd open te gooien. Enkel zo kunnen wij proberen om anderen te leren kennen en begrijpen, niet vanuit ons eigen referentiekader, maar zoals zij werkelijk zijn. Enkel zo kunnen wij leren om ons in de plaats van de ander te stellen en hen te leren behandelen, niet zoals wij voor onszelf zouden willen, maar zoals zij het nodig hebben en verdienen.

Stof tot nadenken.

Robert Michel